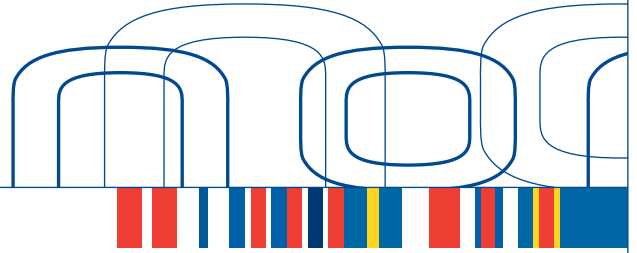

norden

Nordisk Råd

FAKTA OM NORDISK SAMARBEJDE

Litteraturprisen 2005 til Sjón

Modtageren af Nordisk Råds litteraturpris år 2005 bliver forfatteren Sjón fra Island for romanen Skugga-Baldur fra 2003.

Bedømmelseskomiteen for litteraturprisen udtaler i sin motivering at "Skugga-Baldur balancerer fint på grænsen mellem poesi og prosa. Romanen væver motiver sammen fra islandske folkesagn, romantisk fortællerkunst og en fascinerende historie, hvor nutidens etiske spørgsmål træder frem".

Det er Sjóns femte roman, og i den dykker han ned i den islandske folkesagnstradition og det 19. århundrede. Titlen er dobbeltydig. På den ene side er der tale om et folkesagnsfænomen – nemlig afkommet af en kat og en ræv – og samtidig betyder navnet en ond ånd.

Sjón har skrevet digte, romaner, noveller, børnebøger og skuespil. Og han har skrevet tekster til musikere som Björk og The Brodsky Quartet. Han er formodentlig den eneste nordiske forfatter, som har været nomineret til en Oscar – nemlig for sangteksterne til Lars von Triers "Dancer in the dark" i 2001.

Nordisk Råds litteraturpris er på 350 000 danske kroner, og den gives til Sjón 26. oktober 2005 i forbindelse med Nordisk Råds session i Reykjavik.

Hvem er Sjón?

– Det er en mand, der arbejder hårdt på at finde ud af hvem Sigurjón Birgir Sigurdsson er!

Det er nok Sigurjón Birgir Sigurdsson og hans fem årige søn Flóki der sid-

der på den anden side bordet i Hotel Borgs palmehaverestaurant lige over for Altinget i Reykjavik. Men samtalen drejer sig mest om hans andet jeg, forfatteren med kunstnernavnet Sjón, der kort for inden er blevet valgt som modtager af Nordisk Råds Litteraturpris for 2005. Der er ikke så meget punk over Hotel Borg, hvor højtalerne spiller lettere jazzet musik.

Der var til gengæld en del punk over Sjón, der udgav sine første digte allerede som 16 årig. Han arbejdede hårdt med at skrive i mange år, men først da han var blevet næsten 30 år indså han, at han var blevet forfatter. Inden da var han fra 1979 til 1985 med i den surrealistiske kunstnergruppe Medusa, der markerede sig med både musik, billedkunst og poesi. Sjón læste digte op til punkkoncerter og fik kontakter blandt musikere og andre kunstnere i Reykjaviks lille undergrund.

I 1985 blev han sammen med unge digtere fra resten af Norden indbudt til en poesifestival i Århus ledet af den danske digter Poul Borum. Det var et vigtigt møde med jævnaldrende poeter på et tidligt tidspunkt i hans kunstneriske karriere. Dengang udkom hans digtsamlinger i oplag på 100-150.

Den belønnede roman Skugga-Baldur har nu ligget nr. 1 på den islandske bestsellerliste. Et stort tysk forlag vil udgive en oversættelse, og den islandske forfatter siger med et skævt smil, at bogen nok skal appellere, for den indeholder både sne og nordlys. Der har også været henvendelser fra Holland, Frankrig, England og endda Kina:

FOTO: SIGFUS MÆR PÉTURSSON

– Jeg er blevet overrasket over hvor respekteret Nordisk Råds litteraturpris er. Der har været lange artikler i alle de største nordiske aviser, men også omtale udenfor Norden.

Interviewet med Sjón foregår på engelsk, men han bebuder at vi måske næste gang kan tale sammen på dansk. Lige nu øver han sig med igen at skrive e-mails på dansk. Som ung læste han Disneys tegneserier om Anders And på dansk, og til jul klippede han julepynt ud af ugebladet Familie Journalen. Opgør med snæversynet nationalisme præger flere af Sjóns romaner. "Dina ögon såg mig" fra 1994 er inspireret af konflikten på Balkan, men handler om en svær kærlighed mellem en jødisk flygtning og en tysk kokkepige i nazismens tid. Sjón er fra 1962, og hans generation var bange for at blive sat i en fastlåst politisk bås:

– Vi prøvede at finde en ny plads. Ikke i midten mellem venstre og højre – med i "punk-pakken" var anarkismen. Vi var socialt aktive og optaget af fremtiden, men ville ikke prædike. Vi var ikke som den foregående generation så præget af anti-

amerikanisme. Den tendens medførte desværre, at vi gik glip af gode elementer af amerikansk kultur fra 1960'erne og 1970'erne. Det ændrede sig dog igen, da rock&roll og popart for alvor slog igennem.

Alligevel er Sjó'n mere orienteret mod Europa, inklusive Norden. Internet og billige flybilletter betyder at han kan arbejde sammen med instruktøren Lars von Trier i Danmark, Brodsky kvartetten i England og yderligere med en komponist i Helsingfors og en anden instruktør i Stockholm:

– I gamle dage var det en stor barriere for unge bands at komme med fly til Danmark. Nu kan man rejse billigt og "light". Det bliver spændende at se, hvad det vil betyde for nye generationer af kunstnere. I hvert fald er Norden nu cool. Måske var det årtusindeskiftet, der fik os til at se tilbage og opdage, at Norden har stået for et tolerant, socialt ansvarligt og omsorgsfuldt samfund.

I slutningen af oktober får Sjó'n overrakt Litteraturprisen for 2005. Han behøver ikke at rejse så langt, for i år bliver Nordisk Råds session afholdt i Reykjavik.

Om prisen

Nordisk Råds litteraturpris blev indstiftet i 1961. I 1962 gik en nordisk forfatter for første gang på podiet under Nordisk Råds session for at modtage prisen, der i dag anses for at være en af de mest eftertragtede nordiske kulturpriser. Prissummen er 350.000 danske kroner.

Den nordiske fortællekunst

Ser man på Norden med omverdens øjne er nordisk litteratur et begreb. Her findes de islandske sagaer om mange folkesagn. Her er store forfattere som Knut Hamsun, August Strindberg, Johannes V. Jensen, Väinö Linna, Halldor Laxness og William Heinesen. Og mange flere – også moderne repræsentanter for fortællekunsten. Nordisk litteratur har en særlig tone blandet af den nordiske natur, klimaet og historien.

Litteraturen – og dens sprog – er en del af det kit, som binder os sammen. Bøger og forfattere spiller en vigtig rolle for vor identitet. Det er en af grundene til at Nordisk Råd indstiftede den litteraturpris, som i 2005 bliver uddelt for 44. gang.

Hvem vælger?

Nordisk Ministerråd har sammensat en komité, der hvert år udvælger en prismodtager. Komitéen består af ti medlemmer; to fra henholdsvis Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige. Når bøger fra Færøerne, Grønland, eller det samiske sprogområde nomineres, deltager repræsentanter fra disse områder i valget.

Komitéens medlemmer er respekterede litteraturkritikere og forfattere. Man vælges for fire år.

Bedømmelseskomitéen nominerer to litterære værker fra hvert land. Gennem en flertalsafgørelse bestemmer komiteen hvem som skal blive prismodtager. Er der stemmelighed, har formandens stemme den afgørende betydning.

Det er kvalitet og originalitet der er afgørende. Senest to uger før prisen uddeles skal komitéen offentliggøre hvem som får prisen og samtidig motivere beslutningen. Derefter uddeles prisen ved et af Nordisk Råds årlige møder.

Hvordan vælges?

I bedømmelsen indgår værker, som er blevet udgivet for første gang indenfor de to seneste år, eller – når det gælder værker på andre sprog end dansk, norsk eller svensk – indenfor de fire seneste år. Hvert lands komitémedlemmer præsenterer højest to værker senest 1 december. Desuden kan værker fra Færøerne, Grønland, eller det samiske sprogområde nomineres af forfatterforeningerne i disse områder. Hvis et litterært værk ikke foreligger på dansk, norsk eller svensk, skal pågældende nationale komité eller forfatterforeningen i Finland, Island, Færøerne, Grønland eller i det samiske sprogområde sørge for at

værket oversættes til et af de tre nævnte sprog.

Priskomité 2005

Lektor Marianne Ping Huang (Danmark), Forfatter Peter Laugesen (Danmark), Lektor Anna Hollsten (Finland), Redaktør Elisabeth Nordgren (Finland), Forfatter Sveinbjörn I. Baldvinsson (Island), Cand. Mag. Soffía Auður Birgisdóttir (Island), Forfatter Oskar Stein Bjørlykke (Norge), Professor Hans H. Skei (Norge), Forfatter Max Lundgren (Sverige), Forfatter Astrid Trotzig (Sverige), Forfatter Aqaluk Lyngø (Grønland), Forfatter Ebba Hentze (Färöarna), Forfatter Harald O. Lindback (Norge, samiske sprogområde).

Prismodtagere 1990–2005

2005 Sjó'n, Island, *Skugga-Baldur*; **2004** Kari Hotakainen, Finland, *Juoksuhaudantie* (Löppgravsvägen); **2003** Eva Ström, Sverige, *Revbensstäderna*; **2002** Lars Saabye Christensen, Norge, *Halvbroen*; **2001** Jan Kjærstad, Norge, *Oppdageren*; **2000** Henrik Nordbrandt, Danmark, *Drømmebroer*; **1999** Pia Tafdrup, Danmark, *Dronningeporten*; **1998** Tua Forsström, Finland, *Efter att ha tillbringat en natt bland hästar*; **1997** Dorrit Willumsen, Danmark, *Bang. En roman om Herman Bang*; **1996** Øystein Lønn, Norge, *Hva skal vi gjøre i dag?*; **1995** Einar Már Guðmundsson, Island, *Universets engle*; **1994** Kerstin Ekman, Sverige, *Händelser vid vatten*; **1993** Peer Hultberg, Danmark, *Byen og Verden*; **1992** Friða Á. Sigurðardóttir, Island, *Medan nóttin lídur*; **1991** Nils-Aslak Valkeapää, Finland, *Solen, min far*; **1990** Tomas Tranströmer, Sverige, *För levande och döda*.

For en fuldstændig fortegnelse over prismodtagerne fra 1962 og frem, se www.norden.org. Her kan du også læse om de øvrige nominerede til prisen.

Adresser & information

Litteraturprissekretariatet:

Nordisk Råd
Den svenske delegation
Sektionschef Eva Smekal
Riksdagen
SE-100 12 Stockholm
Sverige
Tlf. +46 8 786 40 00

Nordisk Ministerråd
Store Strandstræde 18
DK-1255 København K
Tel +45 33 96 02 00
Fax +45 33 96 02 02

Nordisk Råd
Store Strandstræde 18
DK-1255 København K
Tel +45 33 96 04 00
Fax +45 33 11 18 70

Mer informasjon
www.norden.org